

HRVATSKI glasnik

Godina XV., broj 46.

17. studenoga 2005.

cijena 80 Ft

Foto: B. P. B.

Stjepan Mesić i László Sólyom na Hrvatskom danu u Šopronu

IZ SADRŽAJA:

- „Događaji tjedna”
str. 2.
- Hrvatski dan u Šopronu
str. 3.
- Izložba slika Luje Brigovića
i „Gradišće 15 let”
str. 4.
- Razgovor s predsjednikom
Republike Hrvatske
Stjepanom Mesićem
povodom Hrvatskog dana
u Šopronu
str. 5.
- Prigodni govori povodom
Hrvatskog dana
str. 6.
- Folklorno šarenilo hrvatskih
regija u Mađarskoj
str. 7.
- Hrvatske knjige izvan
Hrvatske
Duhovna integracija
hrvatskog naroda
str. 8.
- Motivi zavičaja
Izložba slika Lajoša
Brigovića
str. 9.
- Utemeljen KUD
„Podravina” u Barči
str. 10.
- Dan prijateljstva i druženja
na Majdanu
str. 11.
- Novosti iz koljnofske
čuvarnice
str. 12.
- Jedno lipo dopodne
str. 13.
- Na smotri učeničkih
zadruga u Zadru
str. 14.
- Sveti Martin, biskup
str. 15.

Komentar

Nemojmo dopustiti!

U posljednje vrijeme sve me više hvata panika, jesam li ja neko čudovište među svojim ili sam samo idealist pa se hvatam za takve „niti“ koje ničim nisu povezane. Sve se češće susrećem s činjenicom da ono u što sam i u što i sada vjerujem, postupno iščezne.

Odgojena sam tako da ono što smo dobili nasljedstvom, ne trebamo skrivati, to trebamo prihvatiti, razvijati i biti ponosni na to, ne glumiti nešto drugo što nismo, jer je svaki čovjek drukčiji i upravo su u tome njegove vrijednosti. Naslijedivši polovicu i nešto više hrvatskoga srca, uvijek mi je bilo pred očima da se to nastavlja i u mojoj djeci. Od njihova rođenja nastojala sam da, uz gene što su naslijedili od roditelja, nudim ono što sam i ja dobila: ljubav prema hrvatskome jeziku, kulturi, tradicijama, ali, naravno, na prvome mjestu mi je bio uvijek jezik misleći ako netko nauči bilo koji jezik, već će mu se otvoriti oči za onim što se preko njega može pronaći. Međutim, realnost je bila druga stvar, utjecaj okoline donijela je svoje rezultate.

Teško mi je bilo kada mi petogodišnja kći reče: „Mama, nemoj sa mnom tako govoriti (hrvatski), nego onako kako svi govore.“ Objasnila sam joj da ja taj jezik volim, i to je ona i prihvatila, jer ipak je za nju još ono važno što mama kaže. A kako će to biti u starijim godinama kada će joj biti važno što drugi misle, kako se ponašaju drugi i uspoređivat će što je kod kuće čula, a što joj kaže učiteljica, prijatelji i drugi. Upravo zbog toga od osobite je važnosti kakav primjer dajemo djeci ako naglašavamo nacionalni identitet, očuvanje jezika itd., koje riječi su često rabljene na javnim mjestima, priredbama. Na žalost više puta sam pribivala na takvim hrvatskim događanjima gdje se naglašavala ponajprije važnost nekoga drugog jezika ili uopće se dala prednost većinskome jeziku iako se radilo o takvom programu ili projektu koji potpuno služi širenju manjinskoga jezika. Zapitala sam se: širit ćemo hrvatski jezik na mađarskome jeziku?

Vrlo je zaprepašujuće kada neki dužnosnici hrvatske manjine daju prvo mjesto jeziku većinskoga naroda, a na mjestima i priredbama koje se događaju u njihovim tzv. žarištima ne shvaćaju važnost našega jezika.

Time što se koristimo svojim jezikom bilo gdje, u nazočnosti bilo koga, dajemo njemu rang, sami ga cijenimo i poštujemo, a prepreke nerazumijevanja drugih jednostavno se riješi prevodenjem. Možda takvi događaji nisu namjerni, ali zastupnici naše manjine bilo gdje se nalaze, ne smiju zaboraviti da predstavljaju taj narod koji još, hvala Bogu, ima svoj jezik i svoju kulturu.

Nemojmo dopustiti da se obistini ono što je spomenuo i dr. Ernest Barić, profesor kroatističke katedre u Pečuhu, u Hrvatskoj kronici: mi, manjine, još uvijek ne cijenimo dovoljno svoj jezik i njegov rang će podići Mađari koji se posljednjih godina mnogo interesiraju za hrvatski jezik.

Bernadeta Blažetin

Događaj tjedna

Šesti put održan je državni Hrvatski dan, priredba koja u organizaciji Hrvatske državne samouprave, najvišega političkog tijela hrvatske zajednice u Mađarskoj, i Saveza Hrvata u Mađarskoj, hrvatske zemaljske (krovne) civilne udruge, jedanput u godini, uvijek u nekoj od drugih hrvatskih regija predstavlja, uglavnom putem folkloru i folklornih tradicija, hrvatsku zajednicu. Posljednje dvije godine, prošle i ove, ona se održala pod visokim pokroviteljstvom predsjednika dviju država, matice Republike Hrvatske i domovine Republike Mađarske. Hrvatski dan upravo njihovom nazočnošću postaje dan na koji se svi veoma ponosimo i radujemo se pažnji i pozornosti koju nam posvećuje matica i domovina u kojoj živimo. Stoga je više nego čudno s koliko malo empatije upravo na tu činjenicu reagiraju i mediji u matičnoj domovini i oni većinskog naroda. Tek pokoji napis, a u mnogima se i ne spominje kako su se dvojica predsjednika sastala u Šopronu baš povodom Hrvatskog dana. Ali smo zato mi ovdje, poštovani čitatelji i dragi Hrvati, i to je ono što nitko ne može i neće učiniti umjesto nas, da zabilježimo za buduće generacije kako su se Stjepan Mesić i László Sólyom u Šopronu sastali kako bi nazočili Hrvatskom danu i pri tome iskoristili taj sastanak za razgovor o aktualnome balkanskom političkom

trenutku, europskim integracijama, te da je predsjednik Mađarske jasno naglasio kako manjine u Mađarskoj, pa tako i Hrvati, imaju sva prava tražiti svoga manjinskog zastupnika u mađarskom Parlamentu. Tema ovoga broja Hrvatskoga glasnika je Hrvatski dan u Šopronu slikom i riječju za sve one koji mu nisu nazočili, a žele znati što se događalo tamo. Tko je plesao, tko je što rekao, tko je bio nagrađen, tko razočaran, a tko zadovoljan.

Hrvatski su dani prigoda sastanka svih hrvatskih regija od Bačke do Gradišća, da budemo u jedinstvu i zajedništvu unatoč svim razlikama.

„Hrvati u Mađarskoj i HDS osim svoje zadaće na polju očuvanja jezika, kulture i samobitnosti Hrvata u Mađarskoj sve naglašenije sudjeluje u posredovanju između dviju država i na taj način ispunjavaju svoju ulogu spona i mosta među dvjema državama“, kazao je na državnom Hrvatskom danu zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić. Kako da postigne političku težinu jedna manjina koja je brojčano mala i zemljopisno raštrkana?

Sačuvanjem osnovnih vrijednosti koje je krasi, u prvom redu jezika i pisma, samobitnosti njezinih pripadnika, plesom i pjesmom, isticanjem postignuća na kojima bi im pozavidjeli i oni znatno brojčaniji te zajedničkim lobiranjem političke i intelektualne elite.

Hrvatski dan u Šopronu

Aktualno

Hrvatski dan u Šopronu

Potkraj prošloga tjedna grad Šopron, jedan od centara gradišćanskih Hrvata, bio je središtem svih Hrvata u Mađarskoj. Naime, tradicionalni Hrvatski dan, koji je u suorganizaciji HDS-a i SHM-a priređen šesti put zaredom, ove godine u spomen na 15. godišnjicu utemeljenja prve samostalne krovne udruge hrvatske zajednice u Mađarskoj – Saveza Hrvata u Mađarskoj, održan je u subotu, 12. studenog, u Šopronu, a domaćin je po drugi put bila Gradišćanska regija.

Bilateralni razgovori dvojice predsjednika

U Šopronu su se 12. studenog, u povodu zemaljskoga Hrvatskog dana, na radnom ručku sreli predsjednik Republike Mađarske László Sólyom i predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

Predsjednici su u ranim poslijepodnevima stigli u Šopron. Nakon radnoga ručka održali su konferenciju za tisak. Predsjednik Sólyom naglasio je zadovoljstvo što se za svoga kratkog mandata već treći put sastao s predsjednikom Mesićem, te najavio svoj posjet Hrvatskoj u rano proljeće 2006. Simboličan je sastanak u Šopronu u povodu Hrvatskog dana, rekla su obadvojica predsjednika. Na sastanku se razgovaralo i o manjinskom pitanju te zaključilo kako zajednice naroda u okruženju nisu u ovisnosti o državnim granicama. Manjine su ravnopravni građani svojih država, ali i sastavni dijelovi širega kulturnog i povijesnog okruženja, te s pravom trebaju zahtijevati pomoć matične države, a država u kojoj žive treba im osigurati nacionalna prava koja im pripadaju.

Na šopronskom sastanku bilo je riječi i o bilateralnim odnosima dviju zemalja. O pravcima i tijeku približavanja Europskoj uniji i potpomaganja priključenja zapadnog Balkana europskomu prostoru.

Stjepan Mesić je kazao kako su Mađarska i Hrvatska na najvišoj razini riješile pitanje nacionalnih manjina. Hrvati u Mađarskoj, i Mađari u Hrvatskoj participiraju u kulturnom, društvenom i gospodarskom životu. I Hrvatski dan u Šopronu pokazuje kako su Hrvati svjesni svog identiteta i kako pripadaju hrvatskome kulturnom prostoru.

Hrvati u mađarskom Parlamentu

U skladu s mađarskim Ustavom, – kazao je László Sólyom – u kojem stoji da su sve nacionalne i etničke manjine državno-pravni elementi, manjine imaju pravo na osnivanje lokalnih samouprava i državnih samouprava. Jasno je da manjine s pravom traže parlamentarno zastupstvo, ali Ustav ne propisu-

je to zastupstvo, to je pitanje bilo i pred ustavnim sudom. Zahtjev smatram opravdanim, ali bi nužno bilo izmijeniti mađarski Ustav, da bi se jednakost birača riješila kroz ustavnu normu. Pošto nacionalne i etničke zajednice ne žive u kompaktnim sredinama teško da bi kao stranka mogle pokrenuti svoje liste za zastupnike u Parlament, ali po meni postoji pravno rješenje kojim manjine mogu ostvariti svoja prava.

Hrvatska misa – mladi su budućnost trećeg tisućljeća

Hrvatski dan u Šopronu započeo je popodne u tri sata okupljanjem Hrvata iz svih krajeva naše domovine – od Bačke, preko Budimpešte, do Gradišća – na svečanoj hrvatskoj misi koju je u župnoj crkvi sv. Dominika koncelebrirao velečasni Štefan Dumović, kanonik Tome Krojer iz Željezne biskupije, kanonik Ive Šmatović iz Đurske biskupije i Anton Nemet, župnik iz Umoka. Na početku misnoga slavlja velečasni Dumović pozdravio je okupljene sudionike Dana, a u svojoj propovijedi uz ostalo pozvao na zajedništvo, na očuvanje i jačanje vjere, te nacionalne svijesti. Posebno se obratio našoj budućnosti, mladima, da sačuvaju vjeru. „Došli smo s našom kultu-

rom, došli smo da budemo malo zajedno, i zajedno s mladima ojačamo našu vjeru. Mladi, posebna ste snaga i budućnost trećeg tisućljeća, vi ćete graditi civilizaciju ljubavi i mira,” a kako je dodao, za crkvu budućnosti moramo biti crkva i danas. „Dragi naši gosti, primite ovo naše današnje svetkovanje kao pšenično zrno, usadite ga duboko u srcu, čuvajte ga, i sačuvajte za život.” Prekrasna barokna crkva u središtu grada ispunjena je vjernicima, a misa je uljepšana prekrasnim gradišćanskohrvatskim crkvenim pjesmama, pjevanjem crkvenoga zbora iz Hrvatskog Židana u pratnji župne kantore na orguljama, te tamburaškog sastava iz Unde.

Izložba slika Luje Brigovića i „Gradišće 15 let”

Nakon mise Hrvatski je dan nastavljen u Konferencijskom i kulturnom središtu „Ferenc Liszt” otvorenjem izložbe Luje Brigovića s naslovom „Motivi zavičaja”, te postava „15 let Gradišća” i gradišćanskohrvatske narodne nošnje. Usto priređena je i mala gastronomska prezentacija, uz domaće kolače i vino koje su domaćini, gradišćanska naselja i udruge pripremile za ovu prigodu. Oko pola šest, u ime domaćina okupljenima se obratio predsjednik Hrvatske samouprave grada Šoprona *Franjo Pajrić mlađi*, koji je najavio prigodne govornike, a na kraju pozvao na očuvanje materinskog jezika. Akademik *Nikola Benčić* predstavio je slike jednog od naših najpoznatijih i najplodnijih slikara u Mađarskoj *Lajoša Brigovića*, koji je i sam nazočio otvorenju prigodne izložbe, i njegovo stvaralaštvo.

Predsjednica Društva gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj *Marija Pilšič* podsjetila je na 15 godina Gradišćanske regije i mjesnih društava, istaknuvši osnivanje brojnih društava, uspjehe u očuvanju tradicija i materinske riječi. Zatim je pozvala okupljene da pogledaju izložbu „15 godina Gradišća”, gradišćanskih narodnih nošnji i raznih izdanja o gradišćanskim Hrvatima.

Dolazak u Kulturni i konferencijski centar Ferenc Liszt

Predsjednike Lászlóa Sólyoma i Stjepana Mesića pod čijim se pokroviteljstvom odvijao ovogodišnji program i svečanost obilježavanja zemaljskog Hrvatskog dana u Šopronu, u organizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj dočekali su predsjednik HDS-a Mijo Karagić, za-

mjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić i predsjednik SHM Joso Ostrogonac.

Nakon što su pogledali izložbu slika Lajoša Brigovića te izložbu narodnih nošnji gradišćanskih Hrvata dva predsjednika dočekana su burnim pljeskom više od petstotinjak posjetitelja Hrvatskog dana u Šopronu.

Prigodni govori i nagrađivanje naših istaknutih djelatnika

Svečanost je otvorena hrvatskom i mađarskom himnom koju su zajednički izveli Hrvatski pjevački zbor iz Kaniže i Koljnofski tamburaši kojima je ravnao Stjepan Prosenjak. Nakon uvodnih riječi voditeljice programa Kristine Goher, koja je u ime organizatora pozdravila Predsjednike RH Stjepana Mesića i

Mađarskoj. Savez Hrvata u Mađarskoj dodijelio je odličja **Stipi Oršokiću** za osobit doprinos razvitku društvenog života Hrvata u Mađarskoj, **Stipanu Krekiću** za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj, **Mariji Čepelsiget** za osobit doprinos razvitku hrvatskoga školstva u Mađarskoj, **Ladislavu**

RM Lászlóa Sólyoma, te predstavnike diplomatskih službi, dviju Vlada, parlamentarne i saborske zastupnike, župane i gradonačelnike, predsjednike državnih manjinskih samouprava, zastupnike HDS-a, članove Zemaljskog odbora SHM-a te predsjednike mjesnih hrvatskih samouprava, pokrovitelji priredbe i domaćini održali su svoje prigodne govore.

Nakon toga predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac uručili su odličja istaknutim javnim, društvenim, kulturnim i prosvjetnim djelatnicima Hrvata u Mađarskoj.

Hrvatska državna samouprava dodijelila je odličja **Đusi Dudašu** za osobit doprinos razvitku društvenog i političkog života Hrvata u Mađarskoj, **dr. Ernestu Bariću** za osobit doprinos razvitku hrvatske znanosti u Mađarskoj, **Antalu Heizeru** za osobit doprinos razvitku društvenog i političkog života Hrvata u

Penzešu za osobit doprinos razvitku društvenog života Hrvata u Mađarskoj, **Čabi Horvathu** za osobit doprinos razvitku društvenog života Hrvata u Mađarskoj i **Tiboru Kedvešu** za osobit doprinos razvitku hrvatske kulture u Mađarskoj.

Antal Heizerler novčanu nagradu koja ide uz odličje HDS-a dao je Koljnofskim tamburašima

Intervju

Razgovor s predsjednikom Republike Hrvatske Stjepanom Mesićem povodom Hrvatskog dana u Šopronu

(Prilikom susreta hrvatskog predsjednika
s predstavnicima hrvatskih medija u Mađarskoj)

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Gospodine predsjedniče, u posljednjih godina više puta ste boravili u Mađarskoj, pa i među Hrvatima u Mađarskoj. Kakva su vaša iskustva u pogledu promjena manjinskog pitanja na temelju razgovora s mađarskom stranom?

Ne znam da li se puno i što se promijenilo u formalno-pravnom smislu, ali je hrvatska zajednica dobro etablirana ovdje u Mađarskoj, ona dobro komunicira s Hrvatskom, postoje mnogobrojna društva i institucije koje dobro djeluju, čiji se rad u matičnoj domovini s pažnjom prati, a postoje naznake da će doći i do promjena, za koje je potreban politički konsenzus, što nije uvijek jednostavno pitanje da i u mađarskom Parlamentu budu zastupnici manjina pa time i hrvatske manjine u Mađarskoj koja je brojčano znatna.

Gospodine predsjedniče, jeste li upoznat i s najnovijim zakonskim promjenama glede izbora zastupnika za manjinske samouprave i jeste li na današnjem sastanku s predsjednikom Sólyomom razgovarali o položaju Hrvata u Mađarskoj?

S novim zakonskim promjenama nisam upoznat. Danas smo razgovarali i o Hrvatima u Mađarskoj i o Mađarima u Hrvatskoj. Mađarska dobro gleda na činjenicu kako bi matična zemlja još više pomagala hrvatsku zajednicu u Mađarskoj, stoga o tome i naše institucije moraju voditi više računa. Nekada su matične države htjele pomagati svoje nacionalne manjine, a države u kojima žive manjine to nisu najboljim okom gledale. Mađarska pomaže nacionalne zajednice pa time i Hrvate u Mađarskoj, ali želi da i hrvatska država pomaže u očuvanju tradicije, jezika i kulturnih vrednota Hrvata u Mađarskoj, jer danas je to u kontekstu Europske unije od

posebne važnosti. Otvaranjem granica i ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, jednom Hrvatima treba biti svejedno da li je s ove ili one strane državne granice jer će biti sastavni dio kulturnoga korpusa svoga matičnog naroda i istovremeno lojalan građanin svoje zemlje, u ovom slučaju Mađarske.

Nedavno ste bili kod Hrvata u Slovačkoj, danas ste ovdje među nama. Hrvati se veoma raduju vašem posjetu. S kakvim ste vi osjećajima danas ovdje kod nas?

Ja sam često dolazio u Mađarsku, ima nešto što me duboko veže za Mađarsku. Ja sam 1945. za vrijeme Drugoga svjetskog rata prebjegao u Mađarsku, tu sam išao i u školu, ali nisam baš naučio mađarski.

Naši odnosi su veoma dobri, posebno od osamostaljenja Hrvatske. Mađari su brzo shvatili nove realitete, shvatili su da se Jugoslavija ne može dalje održati, da nema više tih integrativnih čimbenika, stoga je Mađarska među prvima i priznala Republiku Hrvatsku te prihvatila veliki broj izbjeglica iz Hrvatske, materijalno nas pomagala.

Posjet hrvatskim zajednicama važan je zbog toga da ljudi osjete da se u Hrvatskoj, brinemo za njihovu sudbinu i poziciju u zemljama u kojima se nalaze. Oni su pomagali Hrvatsku kada je Hrvatskoj bilo najteže. Danas se Hrvatska razvija, ali nam je veoma važno da Hrvati lobiraju za Hrvatsku i da posjećuju Hrvatsku te da budu lojalni građani zemalja u kojima žive.

Uskoro se planira zajednički radni sastanak dviju Vlada, Hrvatske i Mađarske? Što će biti tema sastanka?

Glavna će tema sigurno biti međusobna suradnja i pomoć koju Mađarska može pružiti našim pregovaračima na putu ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Česti su vaši susreti, sastanci i s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Mijom Karagićem?

Svojevremeno me je on zamolio za posredovanje i pomoć pri dobivanju jednog objekta na hrvatskome moru za djecu Hrvata iz Mađarske. Taj proces je dugo trajao, ali uspjeli smo, nadam se kako će Kulturno prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj služiti svojoj svrsi i ljeti i cijele godine.

Hvala na razgovoru.

Odličja HDS-a dobili su:

Đuso Dudaš je od osnutka Hrvatske samouprave naselja Šeljina, od 1995. godine njezin predsjednik. Jedan je od naših ljudi čijom je inicijativom pokrenut cijeli niz akcija i sadržaja koji imaju za cilj očuvanje i njegovanje hrvatskoga jezika, kulture i samobitnosti. Đuso Dudaš gotovo 30 godina uspješno radi za Hrvate u Mađarskoj, član je Društva podravskih Hrvata, zastupnik je, već u trećem sazivu, Skupštine Hrvatske državne samouprave. Na prijedlog šeljinske Hrvatske samouprave, za osobit doprinos razvitku društvenog i političkog života Hrvata u Mađarskoj, HDS dodijelio je odličje Đusi Dudašu.

Dr. Ernest Barić je dugogodišnji predstojnik Hrvatskog odsjeka Pečuškoga sveučilišta. Radeći kao predavač i znanstvenik, odgojio je brojne generacije hrvatskih intelektualaca, mnogi od njegovih učenika zaposlili su se kao prosvjetni djelatnici i rade na odgoju naših mladih, a i na drugim poljima hrvatske javnosti. Profesor Ernest Barić uspješan je znanstvenik, stekao je ugled među slavistima, kroatistima i u našoj domovini i u susjednim zemljama. Na prijedlog Matice hrvatske Pečuh, za osobit doprinos razvitku hrvatske znanosti u Mađarskoj HDS dodijelio je odličje dr. Ernestu Bariću.

Antal Heizer je predsjednik Ureda za nacionalne i etničke manjine u Republici Mađarskoj. Međunarodni je stručnjak za manjinska pitanja. Na dužnost predsjednika Ureda biran je 2002. godine. Među političarima prvi je pozdravio inicijativu Hrvatske državne samouprave glede izgradnje kulturne autonomije, odnosno važnosti institucionalnog zaleđa Hrvata u ovoj državi. Njegovim posredovanjem Hrvatska je državna samouprava stabilizirala rad Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Neprofitnog poduzeća Croatice, a 2005. godine profesionalizirani su i radni uvjeti u Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj. Zbog njegovih posebnih zasluga na pružanju djelotvorne pomoći pri ostvarenju kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj i davanja istaknute podrške za učvršćivanje financijske podloge djelovanja hrvatskih institucija u Mađarskoj, te posebno za doprinos u realizaciji projekta „Kulturno prosvjetnoga središta i odmarališta Hrvata iz Mađarske“ u Vlačićima na otoku Pagu, za doprinos razvitku društvenog i političkog života Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska državna samouprava dodijelila je odličje Antalu Heizeru.

Prigodni govori povodom Hrvatskog dana

U svome svečanom govoru **Mijo Karagić**, predsjednik Hrvatske državne samouprave je rekao:

„Poštovana gospodo Predsjednici, uvaženi uzvanici, dragi prijatelji, kaže se da jedan narod ili brojčano manja jezična zajednica ima perspektivu samo onda ako na temeljima svoje prošlosti stvara nove tradicije. Hrvati u Mađarskoj šesti put slave svoj Hrvatski dan, danas ovdje u Šopronu. To je važan dan u našem kalendaru, i jedna nova tradicija. Dokaz je to da Hrvati u Mađarskoj imaju pozitivnu viziju svoje budućnosti i danas, kada nije lako sačuvati sve ono što jednu povijesnu zajednicu karakterizira i krasi – jezik, tradicije i vjeru. Današnji Hrvatski dan otvaram u nadi da ćemo još dugo godina slaviti. U toj nas vjeri jača nazočnost predsjednika naše domovine Republike Mađarske Lászlóa Sólyoma, i predsjednika naše matične države Stjepana Mesića.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika HDS-a, nazočnima se obratio **predsjednik Sólyom** pozdravivši sve nazočne a posebno one istaknute pojedince koji su za svoju djelatnost na korist Hrvata u Mađarskoj ovog dana odlikovani sa strane HDS-a i SHM-a i njegovih ogranaka. „Dva naroda unatoč jezičnim razlikama u kulturnim vrednotama i životnim stavovima blizu su jedan drugome, za što je malo primjera u Europi. Veže nas zajednička povijest, Mađarska je

podupirala i podupire Hrvatsku kako u borbi za nezavisnost tako i njena nastojanja za priključenjem Europskoj uniji. Dopustite mi jedan osobni osvrt. Rođen sam u Pečuhu gdje sam i odrastao. Za mene je bilo prirodno da u Baranji žive brojne nacionalne zajednice. Već kao dječak s bakom na pečuškoj tržnici naučio sam po nošnji tko su Hrvati, Šokci, Bošnjaci, što nose Nijemci, tko je iz kojeg mađarskog sela. Da i ovdje na zapadu Mađarske žive Hrvati naučio sam kada sam kao učenik čitao kako se Haydn pri pisanju nota austrijske himne nadahnjivao hrvatskim narodnim melosom. Divim se Hrvatima koji su unatoč svojoj rastrkanosti kroz duga stoljeća sačuvali jezik i kulturu na ovim prostorima. Neka tako bude i u Europskoj uniji. Naša je moralna dužnost pomagati nastojanja manjina, one su državno pravni čimbenici, još ima problema koje treba riješiti kao što je parlamentarno zastupstvo. I našom današnjom nazočnošću ovdje želimo potaknuti i vlade i samouprave da u skladu s europskim normama pomognu nacionalne manjine u svojim državama. Najvažniji događaj mađarske manjinske politike ove je godine bio prihvaćanje sa strane Parlamenta izmjena Manjinskog zakona i izbornih pravila. Molim vas da se po novim zakonskim odredbama počnete pripremati za predstojeće izbore. Jer zajednički nam je cilj da hrvatska zajednica očuva samoupravni sustav i nastavi

izgradnju kulturne autonomije. Čuvajte višestoljetno kulturno nasljeđe i materinski jezik te time pomozite čvrste veze između dva naroda, hrvatskog i mađarskog.”

U svom govoru **predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić** je između ostalog kazao: „Drago mi je da ponovo mogu biti među vama. Osobito mi je drago da ponovno dva predsjednika sudjeluju na ovom događaju. Povezuju nas stoljetni kontakti i veze državnih i društvenih institucija ali najviše od svega vrlo dobro integrirana mađarska zajednica u Hrvatskoj i hrvatska zajednica u Mađarskoj. U ovom dijelu Mađarske vi ste iskusili i povijesne integracije i promjene granica, ali se i uvjerali koliko su važni međusobni kontakti. Ja vidim današnju ujedinjenu Europu, u otvaranju granica. Nekad je to bila privilegija samo većinskih naroda, danas usudujem se reći, upravo zahvaljujući ostvarenju jedne milenijske vizije, to upravo i jedino čine manjine. U ujedinjenoj Europi nema više većinskog naroda, svaki je narod tek jedna manjina. Vi pomozite svojim primjerom kako se može ostati integriran u zemlji u kojoj živite, sa sačuvanim različitim vrijednostima i obilježjima ali i povezani sa zemljom čiji jezik i običaje vrlo dobo razumijete. Između Hrvatske i Mađarske već odavno ne postoji schengenska barijera već schengenska suradnja. Zalagat ću se i dalje da upravo manjinska zaštita bude prepoznatljivo mjesto hrvatske demokracije i našeg položaja u regiji. Ali tražit ću to naravno i od drugih. S Mađar-

skom je u tom pogledu izuzetno kvalitetna suradnja, veoma dobro razumijem ulogu manjina u našim prijateljskim odnosima.”

Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj pozdravljajući nazočne kazao je:

„Državni Hrvatski dan održavamo u gradu Šopronu, jednom od središta gradišćanskih Hrvata ne samo ovdje u Republici Mađarskoj nego i onima Hrvatima koji žive u Austriji i Slovačkoj. Drago mi je da smo konačno stigli i u ovaj vrlo lijepi, simpatični, kako ovdášnji žitelji kažu, domovini vjerni grad. Svi dobro znamo da je ovaj naš blagdan vezan za osamostaljenje hrvatske manjine u Mađarskoj, za utemeljenje naše prve državne udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj. Tko bi mislio da je ovaj današnji dan ujedno i jubilej, da je 15 godina je prošlo od toga vrlo važnog i sudbonosnog događaja. Čuvanje materinskog jezika, kulturne baštine, identiteta, tradicija, borba protiv asimilacije ostat će i nadalje ozbiljan zadatak u regijama diljem Republike Mađarske i u velikoj zajednici europskih naroda. Kako se već sada vidi, iduća, 2006., godina ponovno je zanimljiva za sve žitelje Republike Mađarske. Opet ćemo na parlamentarne i mjesne izbore, a morat ćemo ponovno, sada već prema izmijenjenom izbornom sustavu, osnovati mjesne manjinske samouprave, kao i državnu samoupravu. Trebamo održati redoviti kongres Saveza Hrvata, koji će kao civilna udruga imati jako važnu zadaću prigodom izbora.

Folklorno šarenilo hrvatskih regija u Mađarskoj

Svečani program Hrvatskog dana otvoren je nastupom gradišćanskih tamburaša, mladih tamburaša iz pet gradišćanskih naselja, koji su svojom brojnošću (njih 70-ak) ispunili pozornicu, a zvicima tambure i cijelu dvoranu, dok ih je oduševljena publika nagradivala velikim pljeskom.

U nastavku su nastupili KUD-ovi hrvatskih regija u Mađarskoj. Hrvatske pjesme koje su naučili u hrvatskome tamburaškom i plesničkom taboru u Šopronu izveli su skupa tamburaški sastavi iz pet gradišćanskih naselja, a za ovu prigodu uvježbao ih je *Geza Völgyi mladi*. KUD „*Veseli Gradišćanci*” predstavio se koreografijom splitskih plesova. Društvo je osnovano 1974., a najveće njihovo odličje je Zlatna medalja koja im je dodijeljena 1996. godine za očuvanje hrvatskih

plesove u pratnji dušnočkog orkestra „*Racke žice*”. Voditeljica Društva je Judita Marko. Članovi tamburaškog sastava *Kajkavci* iz Umoka izveli su nekoliko pjesama sa svojeg CD-albuma „*Slatka tajna*” objavljenog 2004. godine. Voditelj tamburaškog sastava je *Jive Salmer*. Program je završen koreografijom *Undanska svadba* koju je izveo KUD „*Veseli Gradišćanci*” iz Unde, koji su nam dočarali pravi svatovski ugođaj, pogostivši visoke goste i uzvanike svatovskim kolačima i dobrom kapljicom crnog vina.

Nakon programa za visoke goste i uzvanike održan je svečani prijam u Széchenyiyevoj dvorani, gdje je nastavljeno druženje uz gradišćanske tamburaše.

na raznim festivalima u Zagrebu, Šibeniku, Moskvi, Rigi i Helsinkiju. Koreograf ansambla je *Antun Kričković*, a koreografiju je uvježbala *Marija Silčanov Kričković*. Prekrasne pomurske pjesme otpjevali su članovi *Hrvatskoga pjevačkog zbora iz Kaniže*. Voditelj zbora je *Stjepan Prosenjak*. Njihov nastup pratio je tamburaški sastav iz *Legrada* iz Hrvatske. Nositelj odličja *Istaknuti plesni ansambl i Pro urbe Pečuh*, KUD „*Baranja*” prikazao je baranjske plesove. Umjetnički voditelj društva je *Duro Jerant*. Pjesmama iz *Podravine* predstavio se *Ženski pjevački zbor Koriženi iz Martinaca*. Godine 2001. na Susretu pjevačkih zborova u Serdahelu dodijeljena im je zlatna kvalifikacija. Voditeljica zbora je *Kristina Gregeš Pandur*. KUD „*Vodenica*” iz Bačina izveo je bunjevačke

običaja. Ove godine u rujnu dobili su Zlatnu diplomu Hrvatskog sabora kulture. Voditelj i koreograf društva je *Štefan Kolosar*. Članovi „*Tamburice*”, HOŠIG-ove plesne skupine iz Budimpešte, izveli su slavonske žetvene običaje. „*Tamburica*” uspješno djeluje od 1987. godine. S velikim su uspjehom nastupili

Hrvatski ljetopis

Hrvatske knjige izvan Hrvatske Duhovna integracija hrvatskog naroda

U suorganizaciji Hrvatske matice iseljenika i Nacionalne i sveučilišne knjižnice, na ovogodišnjemu 28. Međunarodnom sajmu knjiga Interliber 2005., održanom u Zagrebu od 8. do 12. studenoga, pod naslovom „Hrvatska knjiga izvan Hrvatske” predstavljeno je javnosti više od tisuću knjiga i velik broj hrvatske periodike koja je nastajala izvan Hrvatske. Na Interliberu predstavljeni su nakladnici, knjižare i autori izvan Hrvatske s knjigama iz raznih područja ljudske djelatnosti, i na materinskom jeziku i na jezicima zemalja u kojima žive Hrvati i građani hrvatskog podrijetla.

U sklopu izložbe održan je i okrugli stol na temu „Hrvatska knjiga izvan Hrvatske. Iskustva, današnje stanje i perspektive”, kojem su sudjelovali Vladimir Stanković, Antun Lučić, Vinko Grubišić, Stjepan Šulek, Katica Ivanišević i Branko Franolić te tribina pod naslovom «Hrvatska knjiga izvan Hrvatske, i duhovna integracija hrvatskog naroda» kojoj su sudjelovali Vinko Puljić, Ivona Dončević, Mile Pešorda, Tomislav Žigmanov i Stjepan Blažetin.

Uz izložbu „Hrvatska knjiga izvan Hrvatske” izdan je i poseban katalog, organizirano

je predstavljanje najčitanijih knjiga s područja iseljeničke književnosti i stvaralaštva Hrvata iz susjednih europskih zemalja, duhovne misli, publicistike te knjige o hrvatskim znanstvenicima svjetskoga glasa. Kako kažu organizatori, „Autori, nakladnici i knjižari iz iseljeničtva, zemalja u kojima žive naše autohtone manjine kao i Bosne i Hercegovine ulažu veliku stvaralačku energiju u knjige koje su vjerodostojna slika kako ljudske duše tako i intelektualnih ostvarenja svoga vremena u raznim granama stvaralaštva i nemjerljivo pridonose kulturnoj integraciji hrvatskog naroda.

Ovaj Matičin projekt priznanje je i zahvalnost znanstvenicima i javnim radnicima, uglednicima koji su učinili i čine prepoznatljivim identitet i intelektualne sposobnosti hrvatskog čovjeka, te kao iseljenici u širokom pojmu ili kao pripadnici hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini ili kao sinovi hrvatskih manjina, sačinjavaju jednu bogatu ljudsku cjelinu.”

Nije jednostavno ući u trag hrvatskim knjigama izvan Hrvatske. Katalog i izložba zamišljena je kao cjelina od pet dijelova: Stvaralaštvo Hrvata iz iseljeničtva, Stvara-

laštvo hrvatskih autohtonih manjina, Stvaralaštvo hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, ostala građa vezana za Hrvate i inozemstvo, Periodička izdanja iz iseljeničtva i hrvatskih autohtonih manjina.

U cjelini građe pripadnika hrvatskih autohtonih manjina izloženo je i zabilježeno 221 djelo. Hrvati u Mađarskoj su na izložbi i u katalogu „Hrvatska knjiga izvan Hrvatske” predstavljeni s pedesetak naslova koji su tiskani u Mađarskoj.

Kako bi bilo lijepo poput izložbe koju je priredila Hrvatska matica iseljenika i kojoj je samo djelomice predstavljeno pisano blago Hrvata u Mađarskoj, napraviti izložbu kojom bismo i putem izložbe i putem prigodnog kataloga pokazali koliko je bogatstvo književnih i publicističkih tekstova, knjiga, periodike i novinstva. Zadatak je to kojega bismo se što prije trebali prihvatiti radi jačanja jezika i pisma te nacionalne samobitnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj, koja bi pokazala kako ne zna samo plesati i pjevati već stvarati i književnost i publicistiku te znanstveno obrađivati i objavljivati svoju prošlost, sadašnjost i budućnost na materinskom jeziku.

Trenutak za pjesmu

Lajoš Škrapić

Glasi rič

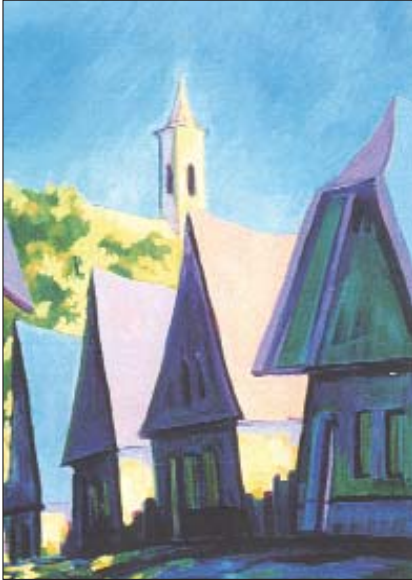
Glasi rič,
ne nek s prodikalnice!
Ne čuju te?
Zdigni si glas više!
Neka gluši rič
I krez granice!
'Ko je imaš,
da ti zvuču žice!
I čut će te,
gdo ni na dušu gluh,
komu razdrmaš
srce, čut i duh!
Jači, 'ko znaš
domoroceom svojim
i svidoči,
nisi zgubljeni sin!
I nećeš bit
doklje te ni čuju
ki te jačitdomon očekuju!

Hrvatski ljetopis

Motivi zavičaja Izložba slika Lajoša Brigovića

Konferencijsko i kulturno središte „Ferenc Liszt“ u Šopronu 12. studenog 2005.

Slikar Lajoš Brigović živi u Hrvatskom Židanu. Rođen je u nedalekoj Prisiki 1938. godine. Ondje je završio osnovnu školu, maturirao je u našoj budimpeštanskoj učiteljskoj školi 1956., diplomu je stekao 1957. godine. Kao učitelj radio je u Plajgoru, Prisiki i Židanu. Godine 1974. položio je državni ispit na Visokoj učiteljskoj školi u Pečuhu, diplomirao je iz crtanja i likovne umjetnosti.

U slobodno vrijeme Lajoš Brigović crta i slika. Tematika njegovih djela jest rodno mjesto. Najviše ga motivira uži zavičaj: Prisika, Plajgor i Hrvatski Židan, ljepote hrvatskih naselja u oklici Kisega. Zaljubljen je u taj krajolik. Sada je u mirovini. „Moj prvi umjetnički doživljaj bila je prekrasna priroda, od vjetera i sunca ispucana i naborana ljudska lica, žalosne i trošne krovinjare, gracioznost pokreta šumskih životinja ... jednom riječju, svaki

predmet koji bi u jakom sunčanom sjaju ponekada izgubio svoju konkretnost, ali istoga trena sve ono izgubljeno pojavilo bi se u oštrim konturama obrubljene sjenke određenog lica, predmeta ... još i danas me najviše motivira uži zavičaj, ljudi zatečeni u svagdanjim situacijama, male i beznačajne stvari, predmeti vezani za najobičnije životne situacije: plot, zdenac, trulo drvo ili travka na rubu poljskog puteljka ...”

Svaka njegova slika izvire iz lokalnoga, osnovni joj je ton veoma jednostavan, a kompozicija razumljiva i pregledna. Ove slike u aktualnom trenutku umjetničkog života Hrvata u mađarskoj predstavljaju malu oazu, jedno moguće utočište, ugodan kutak koji za autora često znači sklonište, a nama promatračima to je mjesto gdje se povremeno možemo suočiti s diskretnošću i dostojanstvenošću gradišćanskih Hrvata.

Šokačka rič

Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, 11. i 12. studenoga, u Vinkovcima održala je znanstveni skup Šokačka rič 3, čija su ovogodišnja tema bili, kao i uvijek, slavonski dijalekti, ovoga puta s naglaskom na poddijalektima, slavonski dijalekti u književnosti, filmskoj i scenškoj umjetnosti. Na skupu promoviran je i zbornik radova Šokačka rič 2, sa skupa koji je održan 2004. godine te podijeljene ovogodišnje nagrade Šokačke riči akademiku Milanu Mogošu, sveučilišnoj profesorici Ljiljani Kolenić te filmskom redatelju Branku Schmitu. Između dvadesetak predavača na znanstvenome skupu sudjelovao je i dr. Živko Gorjanac, visokoškolski profesor s Bajske učiteljske škole koji je izlagao na temu „Neke osobitosti santovačkoga šokačkoga govora“.

O manjinama i sačuvanju kulturne baštine digitalizacijom

U organizaciji Knjižnice za strane jezike i Društva mađarskih knjižnica u Budimpešti je 7. studenog održana konferencija pod nazivom O manjinama i sačuvanju kulturne baštine digitalizacijom. U nizu predavanja između ostalog bilo je riječi o šarolikosti kulturnog nasljeđa i o knjižničarskim projektima u Europskoj uniji, o popisima manjinskog

pučanstva u povijesti i danas, a Miklós Surján iz županijske knjižnice Győző Csorba govorio je o bibliografiji naslova novinskih tekstova koji govore o manjinama u Županiji Baranji, dok su Zsuzsanna Lukács i manjinska referentica Knjižnice za strane jezike Annamária Papp izlagale na temu kako smjestiti knjižničarsko blago manjina koje se nalazi u fondu Knjižnice za strane jezike u takozvani integralni knjižničarski sustav Hun-Téka.

Svadba u Petrovom Selu 1966. ljeta

SAMBOTEL – Oktobarski zadnji vikend je minuo u ovom varošu u spominjanju najpoznatijega lika Savarie, sv. Martina ki je ovde rođen. Akademija za odraščene *Martineum* na dvodnevnu međunarodnu konferenciju je pozvala poznate stručnjake, referente, profesore i istraživače iz europskih zemalji ki su iz različitoga aspekta promatrali peršonu sv. Martina. Med predavači je bila i znanstvenica iz Zagreba Antonija Z. Kis, gdo je održala svoj referat pod naslovom *Sv. Martin, hrvatski mučenik 20. stoljeća*. Znanstveni skup je materijalno potpomogao grad Sambotel, a odvijao se je unutar Interreg III. programa, koji nosi naslov Slovenija-Hrvatska-Ugarska u susjedstvu 2004-2006.

KISEG – Kiseška Hrvatska manjinska samouprava je 5. novembra, subotu, održala tradicionalni kiritof na Mirkovo, a svetac Mirko je zaštitnik i crikve Hrvatov u ovom varošu. Program se je začeo svetom mašom i molitvenom urom na hrvatskom jeziku, u celebriranju dr. Antona Kolića ter Štefana Dumovića. Kulturni večer u Jurišičevoj tvrđavi su polipšali ovput tancoši i svirači HKD-a Kajkavci iz Umoka. Za noćnu zabavu je angažiran petrovski Timar-trio, a priredbu su materijalno potpomagali Odbor za manjine željezožupanijske skupščine i Državna hrvatska samouprava.

HRVATSKI ŽIDAN – Hrvatsko kulturno društvo Čakavci, Židanski bečari s proširenim tamburaškim naraštajem i mišani jačkarni zbor Peruška Marija 5. novembra, subotu su u Mrkopalju predstavili gradišćanske običaje i sve ono što se je dalo blizu 500 ljet sačuvati u ovom kraju u hrvatskoj torbi. U dvodnevnom boravku Židančani su se odazvali pozivu mjesnoga pjevačkoga zbora, koji je na protuliće uspostavio kontakte s Gradišćanci.

PETROVO SELO – Mjesni Črljeni križ i Seoska samouprava svako ljetu pozivaju na jedno zabavno otpodne najstarije stanovnike (iznad 70 ljet). Ljetos 6. novembra, nedilju otpodne već od osamdesetimi su bili pogošćeni u kulturnom domu, kade su im prikazali program mališani iz čuvarnice, školari, igrokazači i jačkari, a naravno i sami su se mogli zabavljati uz jačku i mužiku.

Utemeljen KUD „Podravina” u Barči

Pod kraj prošloga mjeseca, točnije 29. listopada, u Barči u restoranu „Borka” okupilo se veselo društvo, njih stotinjak, kako bi sudjelovali promociji novoutemeljenoga kulturnog društva koje okuplja Hrvate u gradu Barči i njegovoj okolici, KUD „Podravina”. Hrvatska večer u tom restoranu bila je više nego uspješna i pokazala je kako se znaju organizirati, ali i veseliti barčanski Hrvati, koji su u taj podravski gradić koji se nalazi na granici s Hrvatskom, na širokoj i brznoj Dravi, stigli iz hrvatskih podravskih naselja: Lukovišća, Brlobaša, Martinaca, Novog Sela, Potonje ...

Uz dobru večeru, na čijem su se meniju kao predjelo našli dalmatinski pršut, sir i masline, zacrta čorba s jajima na podravski način te žganci s lukom, vrnjičkom i jetrima, okupili su se prijatelji. Imali su se i čemu veseliti. Naime, članovi KUD-a „Podravina” predstavili su se tek nekoliko mjeseci nakon svoga okupljanja i početka rada s pjesmom i plesom javnosti. Otpjevane su dvije poznate podravske pjesme: Podravino moja mila i Ja sam junak iz daljine, u izvedbi mješovitoga zbora KUD-a „Podravina”, voditeljica kojega je Ljubica Gujaš, a potom su plesači Društva otplesali dvije plesne koreografije, obučeni u izvornu narodnu nošnju. Bilo je to momačko kolo i koreografija Podravskoga vuzmenog kola koju je davno, točnije 1953. godine, zabilježio muzikolog Tihomir Vujičić u podravskome Novom Selu. Na samome kraju svi zajedno su zaplesali veliko kolo.

Nekada davno, reče mi Jozo Gujaš, zastupnik barčanske Hrvatske samouprave, na Vuzem se kod crkve pjevalo i igralo. Joso je i umjetnički voditelj „Podravine”, a njegova

supruga Ljubica članove Društva uči pjevati i plesati, a voditelj je Društva Stipan Janković. Nadaju se pomoći i potpori, a ona im je obećana s mnogih strana, kako od gradonačelnika Barče Ferenc Feigla, tako i od županijskih vlasti, pogotovo sada kada je Hrvatska večer održana u Barči imala velik odjek i u gradu i u okolici.

Sve je snimila gradska televizija, pa su svi oni koji nisu bili nazočni mogli žaliti izgublenu priliku, a takvih je, kažu mi barčanski Hrvati, ovih dana bilo mnogo. Za glazbeni ugodaj i zabavu pobrinuli su se prijatelji iz Virovitice: Tamburaški orkestar „Ivana” kojem su se pridružili i svirci Barčanac Jozo Gujaš i Kapušvarac Jozo Hajnali.

Nakon Hrvatske večeri planiraju se sljedeći sadržaji čiji je cilj okupljanje Hrvata u Barči i druženje s Hrvatima iz naših podravskih sela. Tako se planiraju susreti u malome nogometu, i to dva puta godišnje, proljetni i jesenski malonogometni turniri kojima bi sudjelovale ekipe Virovitice, Barče, Podravine i Pitomače, a napomenimo kako je na Hrvatskom danu u Šopronu, uz potporu barčanske Hrvatske samouprave, boravilo šezdesetak Hrvata iz Barče te kako se spremaju, njih petnaestak, također uz potporu Hrvatske samouprave, na Božićni koncert koji će se 5. prosinca održati u predvorju Medicinskog fakulteta u Peču, a čiji će gost biti poznati hrvatski pjevač Miroslav Škoro. Potkraj godine Hrvatska će samouprava održati svoje redovito godišnje „javno saslušanje” i susret sa svojim biračima, što će povezati s posljednjom ovogodišnjom skupštinom KUD-a „Podravina”. B. P. B.

Iz života hrvatskih samouprava

Dan prijateljstva i druženja na Majdanu

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog X. okruga Kósbánye – koju su Hrvati nekoć zvali Majdan – 8. listopada (subota) održan je veoma uspješni Dan prijateljstva i druženja. O ostvarenju te jesenje priredbe pitali smo predsjednika samouprave *Matu Filipovića*.

– Budući da su za kraj ove godine (kako to obično biva) za predviđene godišnje programe naše samouprave materijalna sredstva uglavnom potrošena, odlučili smo prirediti „štogod drugo“. Naime, za prošlih desetak godina imali smo goste iz matične Hrvatske: u dva navrata državni profesionalni ansambl Lado iz Zagreba, Kulturni centar Novog Zagreba, kulturnu skupinu iz Sinja, Vinkovaca, Bizovca, „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, te takoreći sve ovdašnje naše folklorne ansamble. Zato je to „štogod drugo“ osmišljeno više radi obiteljskog ugođaja. Povod nam je zapravo dalo budimpeštansko Hrvatsko izvorno folklorno društvo, koje slavi svoju 10. obljetnicu osnutka. Dakako, toj je zamisli pridonijelo i novo središte koje smo htjeli da i gosti upoznaju, ne govoreći o prekrasnom okolišu i mogućnostima koje nudi susjedni športski teren. Čak je predloženo da se ubuduće godišnji tradicionalni nogometni turnir priredi kod nas jer bi se to nadmetanje moglo ostvariti besplatno. Kada smo zatražili pomoć za ovaj susret, pridružile su nam se i druge manjinske samouprave kao što je rumunjska, romska, (kao gosti) grčka i armenska. Dakako, i obveze su se podijelile. Mi smo se pobrinuli za „iče“ i orkestarski sastav Stipana Agića iz Tukulje, a ostali pak za potrebna osvježavajuća i druga pića.

Kada smo već kod „iča“, što ste ponudili pridošlim gostima?

– *Franjo Čepelsiget*, glavni kuhar i oduševljeni plesač Izvornoga društva, za ovu je priliku poklonio jednu svoju ovcu. Njegovi pomoćnici *Ladislav Kovač*, *Lajoš Šimonić* i *Stipan Merković* već su ujutro „rizuckali“ luk da bi se u velikom kotlu pripremio što ukusniji ovčji paprikaš na tukuljski način. Valja spomenuti i dvije pomagačice, sestre *Andreju* i *Adrien* koje su bile prave domaćice i svesrdno posluživale goste ne samo izvrsnim paprikašem već i od 25-30 kg na roštilju zgotovljenim čevapima i pljeskavicama. Tako su pridošli gosti tog osunčanog jesenjega dana imali prilike kušati i vrsne kulinarske specijalitete. Svojom nazočnošću počastili su nas i: gradonačelnik *Sándor Andó*, dogradonačelnik *Csaba Szász*, predsjednik Odbora za manjine *László Fehér*, predsjednici i zastupnici II., VII., XIII., XV. i XVIII. okruga te duet *Filipović-Dekić* i tukuljski sastav.

Sve u svemu, veselica posvećena prijateljstvu i druženju bila je znalački osmišljena i provedena.

Planirate li još nešto do kraja ove godine?

– Kao što je uobičajeno, predviđeno je obilježavanje Dana manjina, 18. prosinca, zatim u užem krugu proslava imendana naših zastupnika *Eve* i *Stipana*, te održavanje godišnje „javne tribine“. Time smo zapravo, kako predsjednik *Mate Filipović* na svome bunjevačkom reče, „istribili“ pitanja glede navedene vesele prigode.

m. d.

SAMBOTEL – U organizaciji Pedagoškoga instituta 17. i 18. novembra će se održati gradišćansko pedagoško usavršavanje na koje su se mogle javiti i nastavnice iz Zalske županije, a kako je rekla *Edita Horvat-Pauković*, savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću, vjerojatno će se stručnomu djelu priključiti ovo ljeto i pedagogi iz Podravine. O najnoviji metodika u podučavanju jezika će predavanje držati jur dobro poznate profesorice Visoke učiteljske škole iz Rijeke.

PETROVO SELO – Prošloga vikenda u južnogradišćanskom naselju je gostovala Hrvatska čitaonica iz Đakova. U subotu uvečer u jednonomnom programu su plesači i svirači predstavili folklorno bogatstvo slavonske ravnice. HKD Gradišće jur treće ljeto njeguje kulturne kontakte s Đakovom, a ovoljetošnji nastup Hrvatov kod nas je jur povratni pohod jer su Petrovišćani lani nastupili na spomenutom mjestu.

PEČUH – U Galeriji Csopor(t) Horde Hrvatskoga kazališta Pečuh, 17. studenog otvorena je izložba slikara *Gábora Lukácsa*. Izložbu je otvorio *István Antall*, a može se pogledati svakoga radnog dana od 9 do 16 sati.

PEČUH – *Naša posla* naslov je serijala priredaba koji su u organizaciji Matice hrvatske Pečuh počele u Pečuhu radi predstavljanja pečuških hrvatskih institucija i razgovora. Prva priredba održana je 15. studenog na Sveučilištu u Pečuhu, na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost. Domaćin priredbe bio je profesor *Ernest Barić*, a nakon „Našeg posla“ održan je domjenak za sve nazočne.

PEČUH – *Susret manjinskih kultura u srednjoj Europi u presjeku prošlosti sadašnjosti* naslov je konferencije održane 11. i 12. studenoga u Pečuhu u organizaciji Mađarskoga sociološkog društva i Odjela za istraživanje manjina. Na konferenciji je 20-ak predavača održalo izlaganja o spomenutoj temi. Iz redova hrvatske zajednice u Mađarskoj dr. *Ernest Barić* je govorio o jezičnoj problematici država nakon raspada Jugoslavije, a *Andor Veg* pak izlaganje je posvetio državnim granicama, etničkim crtama razdvajanja te kulturnim odnosima i dodirima s manjinama na zapadnom Balkanu.

LENTI – U sklopu Phare-CBC programa za mađarsko-hrvatsku prekograničnu suradnju ostvarene su razne priredbe i programi u tome zalskom gradu. Lentijski gradonačelnik László Nógrádi smatra vrlo važnim suradnju s naseljima susjednih država, koji su zapravo znatno bliže od mnogih mađarskih naselja. Središte za prosvjetu i kulturu na čelu s Katarinom Koncer tekuće godine ostvarilo je niz zajedničkih programa s prijateljskim naseljem Murskim Središćem i Čakovcem.

Europski projekt se završavao 4. studenoga s konferencijom o povijesnom velikanu Nikoli Zrinskom, koji je u ono doba više puta boravio u Lentiju. O postajama životnog puta hrvatskog političara govorila je Márta Kaszás, profesorica povijesti, o polemikama njegove smrti Vladimir Kalsan, profesor povijesti iz Čakovca, njegovu prisutnost u mađarskoj književnosti predstavio je dr. József Németh, povjesničar književnosti, a o vezama sa samim gradom govorio je istraživač Béla Tantalics. Konferencijska će se predavanja objaviti u dvojezičnom izdanju. Prilikom konferencije postavljen je brončani kip Nikole Zrinskog, koji je izradio Dezső Németh.

EUROREGIJA MURA – DRAVA – Nedavno je u Jegerseku (Zalaegerszeg) zasjedala Euroregija Mura – Drava, koju su osnovale Zalska, Šomođska i Međimurska županija. Na zasjedanju su osnovana radna tijela i devet odbora. Svaka je županija odgovorna za tri odbora. Zalska županija upravlja odbor za ekologiju, informatiku i javno upravljanje te zdravstvo i socijalna pitanja. Odbor za Šomođsku županiju konstituirala se u Kapošvaru, a za Međimursku županiju u Čakovcu.

Potonja županija odlučila se za upravljanje odborom za gospodarstvo, poljoprivredu, za manjine i ravnopravnost i regionalni razvoj. Članovi odbora će se konzultirati s raznim stručnjacima, izradit će plan rada i projekte za prekograničnu suradnju.

SUMARTON – Kulturno-umjetničko društvo toga sela pokušava svojim članovima nuditi mogućnosti raznih programa u Hrvatskoj. Organiziran je posjet na gala program najčuvanijega folklornog ansambla Lada održanog u Dvorani Lisinskoga 14. studenoga.

Novosti iz koljnofske čuvarnice

Ukinuta hrvatska grupa, jesenski piknik, stara-nova odgojiteljica, u svojoj funkciji treći put potvrđena peljačica

Priprava za otpodnevno počivanje

Poslije osam ljet postojanja je u koljnofskoj čuvarnici ukinuta posebna hrvatska grupa. Kako smo o tom 1997. ljeta pisali u našem listu, ideju s pokretanjem hrvatske grupe su smatrali u to vrime jedinstvenom širom Gradišća i zavolj toga jer za onu dicu ka su pohađjala tu grupu to je zlamenovalo intenzivnije vježbanje hrvatskoga jezika od ostalih mališana. Bila su ljeta kada su se borili za mjesta roditelji malih pohodnika, a sad peljačica Margit Földi-Farkaš razočarana mi je povidala da u septembru jur se nije mogla ganuti ta specijalizacija, upravo po želji roditeljev. – *Meni je jako žao da ni već te grupe, bila sam suprot ukinuća, jer hrvatska grupa svenek je bila takorekuć karakterističnost za našu ustanovu* – je izjavila peljačica čuvarnice, ali kot svagdir, i ovde je odlučio glas većine. Naime, starina su bili za to da dite hodi u čuvarnicu u takovu grupu kade su mu pajtaši iste starosti. A hrvatska grupa je pravoda sabrala mališane različite, mišane starosti. Tako paralelno ide dalje djelo dvojezično u tri grupa, u dvi zgrada, prez ikakove specifičnosti. Izmed osam odgojiteljic, trenutačno šest djela (dvime su na porodijskom dopustu), petime su hrvatskogovoreće i pod rukom imaju 43 mališane. U međuvrimenu se je vrnula na svoje prvo djelatno mjesto i odgojiteljica Jadranka Kocan ka je svoj studij završila u Šopronu i znova se je vrnula domom i obljubljenom dicit. Po riči Margite Földi-Farkaš, do junija dođućega ljeta bit će ukupno 58 dice jer na svu sriću Koljnofci se svenek brigaju za novi naraštaj. Peljačici ustanove je ovo sad jur treći ciklus u ovoj funkciji, za pol ljeta će steći i hrvatsku diplomu odgojiteljice na Visokoj školi u Baji. Ona

U funkciji peljačice koljnofske čuvarnice treći put je potvrđena Margit Földi-Farkaš

se je u prošlosti jur predstavila kot autorica trojezičnih dičjih knjig. Med nedavnimi zgoditki je spomenut jesenski piknik čuvarnice, koji sprohadja dugoljetošnju tradiciju. To je ujedno i službeno otvaranje djelatnoga ljeta, kamo se svenek pozivaju i ona dica ka još nisu pohodniki čuvarnice, ali u bliskoj budućnosti će stupiti med mališane. Tako im načinjaju volju i daleko tiraju strah iz glavic da kad dojde vrime, hrabreno i rado budu kot-rigi te velike familije. Uza nje vik rado sudjeluju na tom sastanku, na otvorenom, i roditelji, staristarji, braća i sestre mališana, a svaka generacija more ovde najti što ju nek zanima. Tu su različita zanimanja rukotvorstva, napravu se sendviči, kuhaju i peču se fanjski falati, a svako dite dobije kakovu nagradu, mali dar za spominak toga otpodneva. Ljetos je bilo i športsko naticanje, plešačnica na hrvatsku muziku, a odgojiteljice su prikazale i šalni igrokaz za najveće veselje malih gledateljjev. *-Tiho-*

Jedno lipo dopodne

Sunčani traki nas već ne zbudu jutro, ali ure nas u istom vrimenu upomenu, da se moramo ustati, prirediti na svoj posao. Ima kada nam ovo ide teže, kada lagje. 27. 10 mi židanski školari i učiteljice friško smo skočili iz stelje van, i nestrpljivo čekali početak nastave. Ov dan smo primili naše goste, dolnjopuljanske školare/ice i njevu direktoricu Renatu Fazekas.

Od 1991.ljeta početo živi i raste med Židanci i Puljanci ova partner veza. Temelj ovoga partnerstva je još položila bivša direktorica OŠ D. Pulje Truda Mušković i bivša direktorica židanske OŠ Hilda Bušić.

Svako ljeto dva puta se strefimo, jednoč Židani, jednoč na Dolnjoj Pulji. Cilj ovi susretov je da bolje upoznamo jedan drugoga, okolinu, nastavu, da vježbamo hrvatski i nimški jezik, svratimo dicit pozornost na važnosti jezikov, osebujno na hrvatski jezik, koji nas veže već 500 ljet.

Po pozdravima i malo južine smo skupno prošli s našimi gostima u seoski muzej, koji je nedavno otvoren ovde Židani, pomoću ministarstva Republike Hrvatske i podupiranjem društva „Škoruš“.

Dica su jur teško čekala prvi program ovoga susreta, kada smo izmijenili pisma, u kojima su se oni predstavili. Puljanci su si

razdili i pročitali pisma židanske dice, a Židanci pisma puljanski školarov. Po opisu i kipiću je svaki uspješno prepoznao svojega tovaruša. Jakov Kumanovich soboslikar, u slobodnom vrimenu se rado bavi slikarstvom, je isto došao med nas, da s dicom skupa farba pejzaš, i tako upelja mladu generaciju u lipotu slikarstva. Strpljivo i pažljivo su slušali i činili tanače teca Jakova svi: Mira, Mirjam, Nadine, Ruth, Tomas, David, Andrea, Sandi, Claudija, Katica. Na početku su malo začudjeno pitali, ča će od ovoga bit, ali za dvi ure je svaki vidio svoj rezultat, jedan čudesan pejzaš, koga si je svaki rado domom odnesao.

Ostala dica, koja već nisu imala mjesta za slikanje su majstorovali male živine od čripa s gospom Terezijom Kurcz Horvath.

Dosta smo bili gladni, žajni i trudni, kada smo prošli u školsku blagovaonicu i s dobrim račenjem pojili objjed.

Još malo igre na dvoru, jedan foto i došlo je vrime za zbogomdavanje.

Ufam se, da će dicit ov dan ostat u uspomeni kao lip doživljaj, jer:

*„Srića je u malim stvarima,
i kratkim doživljajima
Sunčanim danima i*

Iskrenim, veselim, dobrim ljudima.

Terica Bušić

Znate li?

- Svatko od nas svake godine odbacuje 500 kilograma kućnog otpada. Koliko ste teški? To je domalo 15 puta toliko koliko ste vi teški.
- Svake godine trošimo toliko jednokratne plastične ambalaže za mlijeko da bi njome mogli izraditi novi Kineski zid: dug 2450 kilometara i visok 16 metara.
- Sjećate li se još kako se pune kante za smeće? Približno polovica količina smeća je ambalaža. Manje ambalaže znači i manje smeća.

Mali savjetnik – što možete učiniti

- Možete pokušati kupovati stvari s ambalažom koja se može reciklirati.
- Kada kupuješ u dućanu, ponesi sa sobom torbu ili košaru, nemoj uzimati uvijek nove i nove plastične vrećice, jer i time povećamo količinu otpada.
- Skupljaj papir sa svojim prijateljima i odnesite ga na sakupljačko mjesto, za to ćete dobiti i nešto novaca.
- Kada daješ nekome poklon, nemoj ga pretrpati zamotavanjem u razne ukrasne papire, dobro je rješenje papirna vrećica, koja se može još nekoliko puta upotrijebiti.

Imate li i vi kakvu zamisao kako možemo smanjiti količinu otpada?

PRISIKA – Prisičko hrvatsko društvo za očuvanje tradicije i polipšavanje sela Zviranjak prošloga vikenda je boravilo u prijateljskom naručju Volodera. S folkloriši spomenutoga naselja su Prisičani od 1997. ljeta usko povezani i domaćini jako čuda pomažu i u stručnom pogledu gradišćanskim tančošem i sviračem. Ansambl, peljan od Pala Nickla, je ovom prilikom na hrvatskoj pozornici pokazao i najnovije koreografije a ostalo je vrijeme i za opuštenu druženje.

VARAŽDIN, ČAKOVEC – U organizaciji koprivničke Vinoteke bonum, u ta dva grada održan je Gastroart, predstavljajući mađarskih tokajaca. U gostionicama Zlatna guska i Katarina Zrinski zainteresirani su uz razne specijalitete, kao što je rolada od grgeča s umakom od veprova pršuta te juneći minjoni, kušali razne sorte tokajskih vina. U predstavljanju hungarikuma pomagali su i pomurski Hrvati.

GORIČAN – Kulturno-umjetničko društvo iz Goričana ove godine slavi 80. obljetnicu svoga postojanja. Na proslavu godišnjice bili su pozvani i predstavnici KUD-a Sumarton, naime, ta društva već više godina surađuju i međusobno posjećuju mjesne priredbe. Na svečanosti su se predstavnici obaju društava dogovorili da će se suradnja nastaviti i da će potpomagati jedan drugoga.

SAMBOTEL – Vjersko društvo gradišćanskih Hrvata u Sambotelu 18. studenoga uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine priređuje svečanost u povodu otkrivanja spomenploče, književniku, hrvatskom banu Ivanu Mažuraniću koji je od 1834./35. školske godine bio učenik Liceja u Sambotelu. Nakon otkrivanja spomenploče prigodno predavanje o Ivanu Mažuraniću će održati lingvist iz Instituta za hrvatski jezik Mijo Lončarić.

TUKULJA – Delegacije osnovne škole iz Tukulje na čelu sa gradonačelnikom Pálom Hoffmanom i predsjednicom HMS-a u Tukulji Zoricom Babić Agatić 18. studenoga putuje u Zagreb u osnovnu školu Prečko, kako bi potpisivanjem sporazuma o suradnji okrunili sedmogodišnju suradnju. Za tukuljske učenike domaćini priređuju druženje i sportski susret.

Na smotri učeničkih zadruga u Zadru

U Hrvatskoj uvijek ima nešto zanimljivo za djecu. Često čujemo o dječjim festivalima zabavne glazbe, likovnim i književnim natjecanjima, o Lidranu i drugim priredbama koje su organizirane na državnoj razini na vrlo visokoj razini radi toga da se nadarenoj djeci daje mogućnost iskazivanja. S takvim je zamislima organizirana i Smotra učeničkih zadruga u Zadru od 18. do 22. listopada, već sedamnaesti put, koja nastaje pod pokroviteljstvom Središnjeg odbora učeničkih zadrugarstava te suradnjom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

Državna smotra, kao završna godišnja manifestacija, prikazuje postignuća najboljih učeničkih zadruga, vrednuju se proizvodi i istraživački radovi. Zadrugarstvo je jedinstvena izvannastavna aktivnost u gospodarsko-poduzetničkom, ekološkom i kulturno-etnološkom području, te približuje školu životu, brže ju uključuje u svoj rad. Djeca se igraju poduzetnika od proizvodnje do prodaje.

U Hrvatskoj djeluju 242 učeničke zadruge okupljajući više od 20 tisuća mladih zadrugara. Postoje zadruge u svakoj županiji, a od 1995. g. njihov se broj usedmostručio zahvaljujući upravo takvim priredbama. Ove godine na Smotri je bilo više od 780 sudionika.

Zahvaljujući suradnji pomorskih i medimurskih škola, od lani na Smotri u Dubrovniku kao gosti sudjelovali su i učenici mlinaračke osnovne škole.

U 2005. g. iz Mlinaraca su putovale učenice Kitty Marić (6. r.), Tünde Bátorfi (8. r.) i voditeljica Ljubica Novak, a iz Serdahela učenici Stjepan Turul (6. r.), Anis Badnjević (7. r.) i voditelj Stjepan Turul.

Pomurski su učenici bili ugošćeni u hotelima naselja Borik s pet i četiri zvjezdice, s odličnim uslugama.

Prvi je dan protekao upoznavanjem jer su stizali sudionici iz svih županija Hrvatske pa i iz nekih susjednih zemalja (Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora, Mađarska). Drugog je dana organiziran izlet u Nin na arheološka nalazišta toga grada.

U organizacijske poslove bio je uključen gotovo cijeli grad Zadar. U Osnovnoj školi Stanovi organizirane su ogledne radionice (keramičarstvo, paška čipka, vjenčana kita), konferencije u hotelima, izložba eksponata u Športskoj dvorani Mocire, u kongresnoj dvorani kulturni program.

Na svečanom otvorenju bile su vidljive narodne nošnje raznih područja Republike Hrvatske, a na štandovima pojedinih radionica prikazani su uporabni i ukrasni predmeti izrađeni vlastitim rukama. Na smotru se može javiti i istraživačkim radovima, među kojima se mogu naći vrlo zanimljive teme, korisne za budućnost, primjerice: recikliranje papira, suživot u umjetnom jezeru, utjecaj kiselih kiša, fotoperiodizacija.

Smotra u Zadru uvjerila je pomorske učenike i nastavnike koliko su bili vrijedni sati tehničkog odgoja na kojima su se upoznavali s raznim obrtima, uzgajali biljke, jer se njima stvarala radna navika, radost izrade raznoraznih predmeta, a time i njegovo poštivanje. Vrlo bi dobro bilo kad bi iduće godine gostujuće škole mogle također postaviti neku izložbu i onda ako bi to bilo izvan natjecanja.

Treba zahvaliti hrvatskim organizatorima koji su se sjetili naših malih Hrvata da vide koliko vrijednosti ima u matičnoj domovini i podarili ih prekrasnim doživljajem koji će u njima osnažiti želju za učenjem hrvatskoga jezika te osjećaj samobitnosti.

Beta
Slike:

Stjepan Turul mladi

Sveti Martin, biskup

316. – 397.

Sveti Martin, patron Gradišća i samboteltske, željezanske dijeceze, zaštitnik bezbrojnih samostanov, župov, crikav po cijelom svitu.

Rodio se je tri ljeta po takozvanom „Milanskom ediktu” kim je Konstantin Veliki kršćanom zasiguroao slobodu u rimljanskoj državi. Rodno mjesto mu je Sabarija u zapadnoj Panoniji, dakle u blizini našega Gradišća, gdje je njegov otac bio vojnički tribun (visok časnik, pukovnik). Otac i mati bišu pagani. Svojemu sinu dali su ime po poganskom bogu Marsu, po bogu boja. Svoja mlada ljeta proživio je Martin u Paviji, kamo je njegov otac premješćen. Martin se s 12 ljeti, protiv volje svojih roditeljev, prijavi med katekumene ki su se pripravljali na krst. Ali pokršćen je nek šest ljet kasnije, ljeta 334. Kao oficirski sin morao je od svoga ljeta 15. vršiti vojničku službu i bio bi s vrimenom kao oficir postignuo visoke časti.

U jednoj mrzloj zimskoj noći – Martin je još u vojničkoj službi – prosi ga jedan skoro gol prosjak na vrati sjevernofrancuskoga grada Amiensa za milostinju. Katekumen Martin daruje prošnjaku pol svoga plašća. Po ovom slučaju javi se Martinu polag legende sam Gospodin Kristuš da mu zahvali za plašč. Tim je krasno pokazao na one Gospodinove riči iz evandjelja: „Ča god učinite jednomu od najmanjih, meni ste učinili.”

Vrijeda zatim oslobodi se Martin vojničke službe i da se pokrstiti. Zatim pohodi svoje roditelje i pritom svoju majku zadobene za kršćansku vjeru.

Neko vrime boravi Martin kod svetoga Hilarija, biskupa u Poitiersu. Temeljito proučava Sveto pismo, i biskup mu udili niže rede za prvu javnu službu u crikvi. Kad svetoga Hilarija arijeviski krivovjerci sprognaju u sužanjstvo, Martin se pridruži redovnikom da se čim savršeniše posveti Bogu. Blizu Milana živi kao pustenik. Zatim se preseli na jedan mali otok kod Genove. Kad se Hilarije opet smi vratiti u Poitiers, ide i Martin tamo. Izvan varoša postavi sebi malu pusteničku kuću. Vrijeda mu se pridruži sve veći broj muži ki želju pod vodstvom Martina živiti kao redovniki. Ovako nastane današnji benediktinski kloštar Ligure (liguže).

Ljeta 371. odiberu Martina za biskupa u Tours. Mršavi i siromašno obličeni pustenik kao biskup? Je duhovnikov i vjernikov ki ga na početku odbijaju. Ali vrijeda upoznaju u Martinu jako gorljivoga i dobrog pastira ki je marljivo poiskovao svoje vjernike po cijeloj biskupiji. Rodikovao je, i Bog je njegove riči potvrdio brojnim čudesi. Ovako je njegov ugled već za života jako narastao.

Ali Martin je i kao biskup ostao redovnik.

I uz Tours je postavio Kloštar. Ov samostan Marmoutier i spomenuti Ligure bišu zipke zapadnoga redovništva.

Kasnije su ove samostane preuzeli benediktinci. Sveti Benedik je jako poštovao svetoga Martina i već u Montecassinu sv. Martinu posvetio jedno svetišće.

Kao biskup je Martin skrbno pazio na čistoću vjere, za ku se je borio svim zalaganjem svoga života. Gorljivo je iskrčio još posljednje ostanke poganstva. Živio je skromno i oštro. Tim je davao oštar nauk onim višim crikvenim dostojanstvenikom ki su počeli uživati dobrostanje po oslobodjenju Crikve od progostav. Za koliko viši je bio njegov ugled, za toliko ponizniji je bio sveti biskup. Osobitu priklonjenost je i sada pokazao prema siromahom, tlačenim i bolesnim. Ovako je Martin postao i jedan od glavnih zaštitnikov, patronov karitativnoga djelovanja.

Martin je već bio u visokoj starosti i pripravljao se na smrt. Hotio se je odreći biskupske časti i službe. Ali njegovi učeniki, duhovniki njegove dijeceze prosili su ga ganutljivo da je ne ostavi kao sirote. Životopisac svetoga Martina Sulpicius Severus zabilježio je odgovor sveca: „Ako sam još potriban i ako je tako volja Božja, ne odbijam daljnega truda”.

Kao pravi dobri pastir svojih vjernikov, duhovnikov i redovnikov djelovao je sveti Martin još nekoliko ljet, pohadjao je svoju dijecezu i na putu je bio i onda kad ga je zastigla smrtna bolest. Umro je 8. novembra ljeta 397. u mjestu Candesu nedaleko od Toursa. Njegov svetak se odavna svečuje 11. novembra. Na mnogi mjesti ga kao zaštitnika crikav i samostanov poštuju.

Štefan Dumović
župnik

ŠIKLOŠ – I Hrvati u Šiklošu okupili su se oko svetoga Martina. Najveći broj Hrvata koji danas živi u Šiklošu podrijetlom je iz nekadašnjega hrvatskog naselja Semartina, nazvanog po svetom Martinu. Davno su Semartinci napustili Semartin, ima tome i trideset godina, ali nisu zaboravili jezik, običaje, vjeru, pjesmu i nošnju, niti slaviti svetoga Martina. I ove godine, uz potporu šikloške Hrvatske samouprave, okupili su se 12. studenoga na svetoj misi, a potom u gradskom domu kulture, uz kolače i piće, pjesmu i priču. Do kasnih sati zabavljao ih je orkestar „Badel”.

Martinje u Kukinju

Prošli vikend bio je u znaku svetoga Martina i Martinja, u mnogobrojnim vinogradima i podrumima pa i u podrumima naših Hrvata diljem Mađarske koji su poznati uzgajivači i ljubitelji kapljice života. Tako je bilo i u Kukinju gdje su se još jednom okupili kukinjski Hrvati i njihovi prijatelji kako bi blagoslovili mlado vino iz svojih podruma i proveselili se sa svojim prijateljima. Podrumi su puni, malo se može odahnuti i uživati u plodovima prirode i naravno marnih ljudskih ruku. Da li se danas isplati raditi vinograd malim gazdama. Sigurno ne, ali je Martinje i vlastiti urod ono čime se ništa ne može nadomjestiti. Tako je to već stoljećima tako je to i danas. Kukinjski su pozvali svoje prijatelje Duboševice, svećenike, Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matušeka, na ples, pjesmu i druženje. Muškarci su cijeloga dana kuhali. Mjesni svećenik István Horvat blagoslovio je bijela i crna vina, a nazočnima se obratio i predsjednik Hrvatske samouprave Kukinja Đuro Taradija.

Uz vinsku kapljicu za koju stručnjaci kažu kako je veoma dobra jer potječe upravo iz kukinjskog Mostara, gušća jetra koja su priredili naši brkati Bošnjaci uz narezani luk i ljutu papriku išla su u tek, a tek grah koji je skuhao Đuro Taradija. Bez guske nema ni Martinja, a kukinjska guska bila je veoma ukusna jer se pekla u krušnoj peći koju je izgradila mjesna samouprava Kukinja prije dvije godine i koju mogu koristiti svi mještani. I tako uz razgovor, pjesmu, bečarac do bečarca u Kukinju je dostojno proslavljeno ovogodišnje Martinje.

Pečuška Hrvatska manjinska samouprava,
Hrvatsko kazalište Pečuh, Hrvatska redakcija MTV-a,
Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu pozivaju Vas na

BOŽIĆNI KONCERT 2005 PEČUH

5. prosinca 2005., s početkom u 19 sati
u predvorje Medicinskog fakulteta (Pečuh, Ul. Szigeti 12)

Zvijezda večeri
MIROSLAV ŠKORO

Ildika Kovač
Ženski zbor „August Šenoa“
Ansambel „Tanac“
Biseri Drave

Ulaznice se po cijeni od 1200 forinti mogu kupiti u Hrvatskom
kazalištu Pečuh (Ul. Anna 17): ponedjeljak – četvrtak od 9 do 16,
petak od 9 do 14 sati – Informacije: 72/514-300: 210-197

Slušajte Internetski radio Croatica
i pratite napise i vijesti na
web-stranici:
www.radio.croatia.hu.
Svakog utorka i četvrtka
javljamo se emisijom uživo od
10 do 11 sati.
e-mail: radio@croatia.hu

HRVATSKA KRONIKA

23. studenoga 2005. u 13.00 na I. programu
(Repriza: 24. studenoga 2005. u 14.05 na II. programu)

Znanstveni skup u Etnografskom muzeju u Budimpešti
Festival dokumentaraca manjinskih redakcija Mađarske televizije
Nova premijera – dječja predstava u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu
TV-kalendar

Događaj tjedna u Hrvatskoj
Urednica: Timea Šakan

Hrvatski večer
Hrvatski Židan
Kulturni dom
26. 11. 2005. 17.00
Pjevački zbor iz Čeprega
Plesna grupa Tamburica
iz Budimpešte
Peruška Marija
pjevački zbor
Čakavci
plesni ansambel
Židanski bečari
tamburaši
Žice
omladinski tamburaši
Katalinin bal:
Pinka band

POZIVNICA

Hrvatska crkvena zajednica i Hrvatska samouprava sela Santova
srdačno Vas pozivaju na svečanu hrvatsku misu povodom gostovanja

**Crkvenoga pjevačkog zbora aljmaške župe i marijanskoga svetišta
Gospe od Utočišta.**

u subotu 19. studenoga 2005.

u santovačkoj župnoj crkvi s početkom u 17 sati

Misu koncelebriraju aljmaški župnik **Ante Markić**, te župnici iz Dalja, Petrijevaca i
Santova

Nakon mise slijedi kratki koncert gostujućega pjevačkog zbora

Zahvala

Zaklada za Petrovo Selo ovim putem zahvaljuje svim onim ki su iz svo-
jega poreza za 2004. ljetu ponudili 1%. Na ta način je na našem računu
skupadošlo 233.505 Ft. Od te svote 49.580 Ft. je potrošeno za obliko-
vanje dičjega parka, a ostalo, 183.925 Ft, je predviđeno za daljnje
proširenje igrališća. *Odbor Zaklade za Petrovo Selo*

Ispravak

U 44. broju (3. studeni 2005.) Hrvatskoga glasnika intervju
s Ladislavom Gujašem, ravnateljem „Zavičaj“ d.o.o.
objavljen je s pogrešnim naslovom. Umjesto naslova
„Šest tisuća gostiju u Vlačićima“ trebalo je stajati
„Šest tisuća noćenja u Vlačićima“.

I ova greška je dokaz da se novinari
raduju našim uspjesima.

Nadam se da će se za nekoliko godina moći u našem tjed-
niku pojaviti i naslov iz 44. broja Hrvatskoga glasnika

Uredništvo

**Hrvatska državna samouprava organizira
savjetovanja za načelnike, predsjednike i zastupnike
hrvatskih mjesnih samouprava**

„Promjene manjinskog izbornog zakona“

Datumi i mjesta održavanja savjetovanja:

21. studenoga 2005. – s početkom u 16.30 sati Pečuh – Ul.
Szigeti 97. Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i
učenički dom „Miroslava Krleža“
22. studenoga 2005. – s početkom u 16.30 sati Sumarton –
Ul. Felszabadulás 5. Seoski dom
24. studenoga 2005. s početkom u 14.30 sati Baja – Ul.
Szabadság 23. Narodnosna kuća
5. prosinca 2005. – s početkom u 16.30 sati Sambotel –
Kisfaludyjeva 1. Ured Hrvatske manjinske samouprave
6. prosinca 2005. s početkom u 16.30 sati Stari Grad – Fő
u. 11. Ured Gradske samouprave